

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Н.М. Бовсуновська, магістрант
науковий керівник:
М.Ф. Плотнікова, к. е. н., доцент
ЖНАЕУ

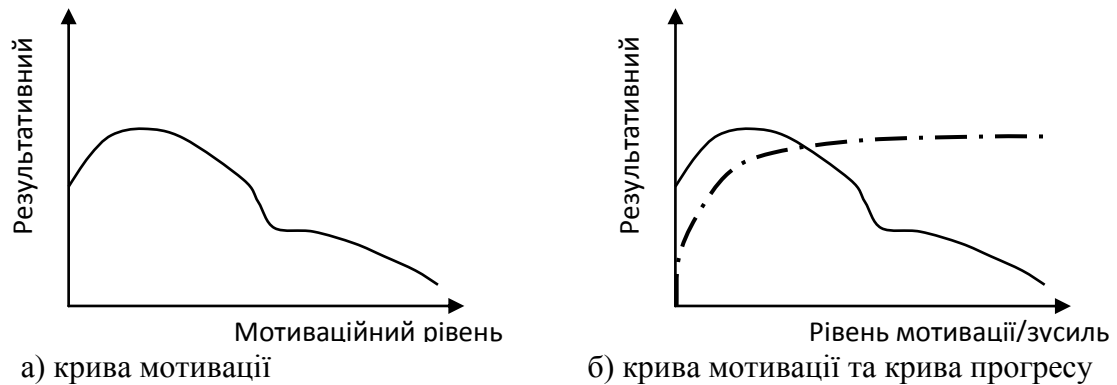
Постановка проблеми. Становлення та розвиток територій, формування ініціативних, небайдужих і відповідальних людей, життєздатних та економічно успішних, екологічно свідомих та відповідальних, таких, що спрямовують свою діяльність на відновлення природних ресурсів, формування сучасної транспортної та комунальної інфраструктури, розвинутої рекреаційної сфери та сфери охорони здоров'я, всебічний культурний та духовний розвиток людини, які є стратегічним завданням держави, що запущені в дію Постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» та Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015, про впровадження Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020». Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» визначає мету, вектори руху, пріоритети та індикатори розвитку України і передбачає реалізацію 62 реформ та програм розвитку держави. Однією з них є «Децентралізація та реформа державного управління», відповідно до якої територіальні громади отримали можливість самостійно вирішувати питання місцевого значення, свого добробуту і нести відповідальність за свій розвиток.

Роль органів державної влади та управління, місцевого самоврядування та механізмів децентралізації владних повноважень є в центрі уваги С. Майстро, Засади забезпечення сталого сільського розвитку є сферою інтересів Є. Бойка, В. Борщевського, В. Залізко, В. Збарського, І. Гнибіденка, С. Горлова, Ю. Губені, Г. Кваснікова, В. Кулика, В. Мацибори, О. Мельника, О. Павлова, М. Хвесика та ін. Водночас недостатньо дослідженою лишається механізм розробки стратегії розвитку адміністративно-територіальних утворень органами місцевого самоврядування об'єднаних громад, що потребує вивчення з позиції підвищення ефективності організації роботи фахівців відповідно до тенденцій глобалізації та сталого розвитку, що сприятиме гармонізації відносин та підвищенню ефективності рішень місцевих рад та їх виконавчих органів.

Основний матеріал. Розвиток навичок, формування та підкріплення змін відбувається на основі очікувань та практичного втілення задач розвитку. Реально вкладаються зусилля в короткостроковій перспективі, коли рівень розвитку системи росте (на початку змін будь-які надбання підіймають результат на рівень вище, пізніше темпи зростання в відсотковому співвідношенні зменшуються – події розвиваються як множина малозначущих надбань – велика частина справ є опанованими, що знижує мотивацію в силу того, що прогрес стає менш помітним). Крива мотивації формується на основі початкових прагнень, які спонукають до дій (рис. 1). Зростання потенціалу підкріплюється початковими результатами, що досягаються. Поступово мотивація починає знижуватися – з позиції соціально-психологічного аналізу випливає, що чим довше справа реалізується, тим в неї менше шансів мати позитивний результат (якщо результат не отримано в досяжному майбутньому, підтримка мотивації стає все складнішою). Момент перетину кривих мотивації та прогресу фіксує завершення періоду мотивації та завершення прогресу (результату), що б міг її підняти.

Вирішення психологічного парадоксу полягає не в формуванні короткострокового результату, а в формуванні звичок, що підвищать рівень мотивації, коли захоплення від процесу буде знижуватися. Вихід з зони комфорту, коли період короткого прогресу закінчується, а звичка формується, бажаним є переключення уваги на слабкі сторони процесу. Фокусування доцільно не на тому скільки, а на тому як. Краще зробити менше в

повному обсязі, ніж багато з низькою якістю (орієнтація на мету, кінцевий результат та зворотній зв'язок – постійний, глибокий та миттєвий).

Рис. 1. Криві мотивації та прогресу

Гармонізація взаємодії елементів системи досягається за рахунок багатоманіття форм та проявів процесів підсистем, що входять до її складу. При цьому один елемент системи виконує багато функцій, а багато елементів спроможні виконувати одну функцію. Це дозволяє забезпечувати стійкість системи та страхування. Зберігаючи унікальність, самобутність та індивідуальний підхід, досягається задоволення інтересів системи та її розвиток. Базовим підходом до управління є формування цілісної системи, головним елементом якої є формування відповідного рівня розуміння ситуації та підкріплення свідомості позитивним досвідом. Механізм забезпечення вказаних задач є узгодженим з нормативно-правовими підходами в управлінні, інструментами прямого адміністрування та економічними засобами заохочення до цілеспрямованої поведінки.

Ще в березні 2013 року спеціалістами Міністерства аграрної політики України, за дорученням керівництва, разом з представниками Національної академії аграрних наук України були проведені дослідження практики створення нових населених пунктів (родових поселень). Як показали дослідження, не торкаючись багатьох дуже цікавих економічних результатів, питання зайнятості в районі має пряму кореляцію від кількості започаткованих родових садиб. Так 1 родова садиба, згідно проведених досліджень, забезпечує в середньому 2 (два) середньорічних робочих місця на протязі 10 років.

Отже, лише від районних органів місцевої влади залежить питання створення сприятливих умов для започаткування родових поселень. Слід відмітити, що середній вік поселенців в родових поселеннях становить 35 (± 5) років. І дітей в сім'ях поселенців, в середньому – 3 і більше. Таким чином вирішується демографічна проблема району на сільських територіях. Адже відроджений населений пункт на 50 дворів:

- забезпечує само зайнятість господарям РС (50*2) 100 осіб,
- дає роботу 2-м середньорічним працівникам (50*2) 100 осіб,
- наповнює сільські території району як мінімум на 250 осіб,
- в тому числі, приблизно, 150 з них діти.

В середньому сільська школа (2014 р.) налічує, Україна 105 дітей,
вчителів (5 дітей на 1 вчителя) 20 осіб,
техперсонал школи 5 осіб,
зелений туризм 2 особи,
медицина (ФАП) 2 особи,
додаткові робочі місця в сфері послуг – 5 осіб.

Таким чином, одне організоване родові поселення на 50 дворів забезпечує щорічну зайнятість приблизно 235 особам.

Кореляційні залежності зайнятості, від розвитку сільських територій шляхом реалізації концепції «Родова садиба», можуть бути виражені формулою:

$$Q=k(2R_s + 2R_i + W/5 + h + G),$$

де Q – загальна кількість зайнятих осіб, забезпечених через реалізацію в районі концепції «Родова садиба»;

k – кількість родових поселень в районі;

R_s – самозайнятість господарів родової садиби;

R_i – створення робочих місць за рахунок фінансових вкладень господарів РС – 2 робочих місця за рахунок однієї садиби;

W – кількість учнів в сільській школі;

W/5 – кількість вчителів у сільській школі;

h – кількість технічного персоналу згідно нормативу;

G – кількість додаткових працівників сфери обслуговування (енергетика, зв'язок, пошта, торгівля, кооперативи, зелений туризм).

Висновки і пропозиції. Враховуючи, що громадяни України, які виявляють бажання взяти земельні ділянки для започаткування власної родової садиби в районі мають різнопланову, багатовекторну освітню і практичну підготовку, на сільських територіях складаються реальні умови багатофункціонального економічного розвитку даних територій. Районні органи місцевої влади повинні стати дієвими регуляторами створення в родових поселеннях багатовекторних підприємств з виробництва різнопланових товарів і надання послуг, чим буде покращуватись економіка району і підвищуватись зайнятість сільського населення.

Список використаної літератури:

1. Леванова Г. М. Устойчивое потребление: концептуальные положения и актуальность внедрения / Г. М. Леванова // Эко- и агротуризм: перспективы развития на локальных территориях [Текст]: тезисы докл. II Междунар. науч.-практ. конф., 22–23 апреля 2010 г., г. Барановичи, Респ. Беларусь / редкол.: В. Н. Зуев (гл. ред.) [и др.]. – Барановичи: РИО БарГУ, 2010. – С. 247–250.
2. Павлов В. І. Інститути та інституції аграрного природокористування: регіональний вимір: Монографія / В. І. Павлов, В. М. Заремба, Ю. Г. Фесіна. – Луцьк: Надтир'я, 2008. – 212 с.
3. Писаренко П. В. Екопоселення: від фантастики до реалій Полтавщини / П. В. Писаренко, Т. О. Чайка // Вернадська ноосферна революція у розв'язанні екологічних та гуманітарних проблем. Збірник матеріалів IV Всеукраїнських Моргунівських читань із міжнародною участю, присвячених 90-річчю від дня народження видатного українця / за ред. В. І. Аранчій та ін.; відпов. за вип. П. В. Писаренко, М. М. Опара, В. Ф. Моргун. – Полтава: Дивосіт, 2014. – С. 155 – 160.
4. Батурина Р. М. «Родова садиба» – один з напрямів сталого розвитку сільських територій / Р. М. Батурина // Агроінком. – 2013. – № 4–6. – С. 102–109.
5. Кропивко М. М. Організаційні особливості створення родових садиб як альтернативної форми розвитку господарств населення / М. М. Кропивко // Науковий вісник Мукачівський державного університету. – 2015. – №2(4). Ч.2 – С. 24–29.
6. Плотнікова М. Ф. Принципи та механізми розвитку сільських територій / М. Ф. Плотнікова // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2016. – № 3 (03). – С. 76–81.
7. Плотнікова М. Ф. Інноваційно-проектний вектор стійкого сільського розвитку / М. Ф. Плотнікова, О. Ф. Присяжнюк // Наук. пр. Полтавської держ. аграр. акад. Сер. Екон. науки. – 2014. – Вип. 1 (8), т. 1. – С. 246–255.
8. Living in harmony: inspring stories from ecovillages / Editor: Dalia Vidickiene. Vilnius: BMK Leidykla, 2013. – 124 p.